

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția și Administrația:
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

DIRECTORÎ:
A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC

ABONAMENTUL:
10 Lei pe an

FÎNTÎNA VRĂJITĂ

Jos, la fântina dintre plopî,
Descînt'o vrăjitoare.
Se umflă apa, — joacă stropî
În scăpătat de soare.
Se umflă apa, scade iar
Și parcă vrea să fiarbă, —
Se 'ndoe plopî și tresar
Vrăjiți de hida oarbă.

Și tot șoptind și tot vrăjind
Aruncă bobii 'n sită,
Se 'ndoe plopî vijăind
Și noaptea e sosită.
Și tot vrăjind și tot șoptind
Ea face-un semn cu mina, —
Din plopî foî moarte se desprind
Și clocote fântina.

Legate-s apele de-acum,
Ea 'n umbră stă și-așteaptă.
Un călăreț trudit de drum
Spre cei doi plopî se 'ndreaptă.
Spre gura însetată el
Găleata o apleacă,
Bea apa descîntată el,
S'aruncă 'n șa și pleacă.

Dar nici doi pași nu face 'n drum
 Stă roibul, sforăște,
 Și două brațe-l prind acum
 Pe călăreț în clește.
 Se apără cu suflet stîns,
 Și luptă și se sbate,
 Dar vrăjitoarea-l ține strîns
 Și-i călărește 'n spate.

Cu pintenii el bate 'n cal
 Stă zările se soarbă, —
 Păduré, holde, vale, deal
 Se pierd în noaptea oarbă. —
 Și 'n zori de zi aũ fost găsiți
 Acolo, la fîntînă,
 Și cal și călăreț zdrobiți
 De goana cea păgînă. —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Voi, fetelor și voi, feciori
 La apă cînd v'eți duce,
 Suflați asupra-i de trei ori
 Și faceți sfînta cruce,
 Căci la fîntina dintre plopi
 Stă baba blestemată, —
 Și nu desleagă zece popi
 Ce leagă ea odată!

ST. O. IOSIF.

NOTE DE DRUM

Fontainebleau

Mă deștept într'o îngîinare armonioasă de toacă bisericească ce leagă liniștea înviorătoare a dimineții: *Angelus*.

Mă 'mbrac repede și pornesc.

Pădurea se deșteaptă 'n glasul cucului, sub cerul senin ce pare de mătase albastră, iar semănăturile verzi îmbracă întinsul șesurilor desmierdate de răcoarea umedă a dimineții.

Printre frunzele pomilor cireșele coapte își tremură para lor pofitoare și, pe alocuri, cîmpuri de fragi înroșesc întinsul, strînse între loturi de violete aruncate ca niște uriașe covoare de catifea.

Șoseaua-î strejuită de ulmi și pe la răsărit cîte un plop bătrîn își tremură frunza murmurînd o frîntură de vis.

Dar iată că 'n spre răsărit se naște o dungă de roz, care se înroșește, se aprinde, se schimbă 'n jăratec ce fulgeră 'n văzduh suliți aurii de lumină. O uriașă minge 'nflăcărată se saltă 'n pragul răsăritului, revărsînd valuri de lumină ce prefac stropii de rouă în diamante strălucitoare: soarele.

O ciocîrlie se rupe din sămănături, se înalță 'n văzduh bătînd din aripioare și ciripind, ciripind ca o nebună, se scaldă în seninul înălțător.

Mă uit după ea până ce se 'nneacă 'n nevăzutul albastrului și..... tîrziu o zăresc cum cade glonț, ca fulgerată de tăria bolților cerești, până aproape de pămînt, unde se oprește dintr'o dată ca reținută de un fir nevăzut, bătînd din aripî și ciripind imnul luminii și al înălțimilor.

La un cot de drum, un plop trăsînit și o cruce simplă, de lemn, cu inscripția :

«Aimez-vous les uns les autres»

....Din ce adincuri îndepărtate par a veni cuvintele acestea la urechile oamenilor din vremea noastră!

S'a scurs întunec de ani de cînd le-a rostit blindul și înțeleptul, dumnezeescul Hristos și adevărul din ele s'a întunecat, căci sufletele noastre au pierdut puterea de a găsi lumina nețărîmărită, liniștea adîncă și fericirea supra-omenească 'nchegate 'n ele...

* * *

Mă 'ntorc în sat pe inserate.

Amurgurile de sărbătoare au în această încîntătoare regiune a împrejurimilor Parisului un farmec ce turbură sufletul: în văzduh sunt cîntece, miros de trandafir, ploaie de sărutări.

Scăpată din oca Parisului pentru o după amiază de sărbătoare, lumea dă năvală la țară, se 'nghiesue prin vagoanele trenurilor și tramwayelor, cutreeră pădurile, aleargă pe cîmp, ride, cîntă, culege flori, rupe crenguțe de pomi, smulge minuchiașuri de iarbă, cu pămînt cu tot, și se 'ntoarce spre gară cîntînd, cete-cete, fluturînd pe pe de-asupra capetelor o mină de iarbă ce 'ncepe a se veșteji:

— *Vive le grand air!*...

...Tirziū, cînd furtuna aceasta de lume, fermecată de lumina și liniștea naturii, a trecut spre Paris, mă duc și mă așez pe singura bancă de piatră a unei frumoase alei și în întunerecul, încremenit de liniște și mirositor de ploaia florilor de tei, ascult suspinile unei privighetori, legănîndu-mi sufletul în adîncul misterios al dorului și al amintirilor învăluite în albastrul melancolic al trecutului...

Poses, 14 August

Un sat lîng, deșirat pe malul Senei, leagăn de marinari pentru vapoarele și vasele ce cară avuții de prin porturile Minecei până 'n inima Parisului.

Glastre cu flori surîd prin ferestre și'n mlădierea ușoară a perdelelor albe tremură un gînd drăgălaș și nevinovat.

La poarta unei case, doi plopî înalți ce și amestecă frunzișul virfurilor par doi uriași prinși pe după gît.

În văzduh i-un miros îmbătător de garofițe și cerul de mătase albastră pare priment ca de sărbătoare.

La o răsăpintie, pe malul Senei, o statueta închipuind pe Maica Domnului și pe soclu inscripția:

BCU Cluj *Ille m'ont placée*

30 Mai 1897

Pour être leur gardienne.

Și la ciți-va pași de statuă, undele Senei cîpciesc povestea apelor călătoare, povestea celor înmormîntați în întunerecul adîncurilor de ape.

Nici umbră de nor pe cer, nici pomeneală de vînt prin văzduh, dar iată: într'un colț al șoselei ce alunecă 'ntr'o gîtuitură de vilcea un nor gros de pulbere și 'ntr'însul sclipiri ca de fulger. În cite-va minute norul s'apropie de sat și 'n dogoarea soarelui ce dospește pămîntului, se deslușește un detașament de chiurasieri gonind în puterea cailor.

În trapul mic al cailor înfierbîntați de goană, soldații chipeși trec prin sat și căscile lor aū licării fulgerătoare, platoșele aprind focuri din razele soarelui, iar penajurile le flutură pe umeri falnic-filfiitoare.

Dar după ce aū eșit din sat aceeași goană turbată se începe, acelaș joc de sclipiri, pierind cit aī sclipi din ochi, acelaș nor de praf se ridică 'nvăluind și cai și oameni.

... Tirziū cînd norul de praf s'a risipit și chiurasierii s'aū șters în depărtări nevăzute, un regiment întreg de infanteriști sosește în sat:

Pirliți de soare, arși de sete, prăfuiți, cu faldurile mantalelor prinse

'n nasturii găicilor, *les petits piou-piou* pășesc în tactul muziceii pe șoseaua ce tae inima satului.

Și la comandă colonelului regimentul se formează 'n linie de bătae, se oprește, face armele piramide.

În cite-va minute satul furnică de soldați, iar furierii compăniilor se dau în vînt pentru încartiratul oamenilor.

Nu-î ceată de soldați fără sătenii în mijlocul ei.

Doi ștregari de soldați s'au cherchelit cu un fost dragon și cîntă — prinși pe după mijloc — cuvintele improvizate pe semnalul năvălii cu baioneta:

*Y' a de la goutte à boire là-haut,
Y' a de la goutte à boire!*

Un băețandru 'și-a pus în cap chipiul unui fantassin și merge țațoș, comandîndu-și singur: *une! deux! une! deux!*

Dar chipiul care sta pe cap printr'o minune de echilibru, scapătă de-o dă până peste ochii micului soldat și 'n minutul acesta era frumos de văzut cum se căsnia cu amîndouă mîinile să-l scoată, comandîndu-și mereu: *une! deux! une! deux!*

Cite două-trei la braț fetele și fac drum pe la prietene, prinzînd din fugă glumele soldaților și răspunzîndu-le șirete:

— *O, n'ayez pas peur, le mien est quirassier.*

— *Et le mien chasseur à cheval.*

...Dar iată 'n amestecul acestă de tinerețe o bătrînă cu părul alb-colilie, încirligată de mijloc, proptindu-se cu dreapta 'ntr'o cîrjă și ținînd în mina stîngă o legăturică.

— *Eh! la vieille mère, vous avez votre gars parmi nous?*

Bătrîna se oprește, își ridică domol ochii spre ștregarii din ceată și dă legătura unuia din ei:

— *Tenez, mes enfants, c'est pour vous.*

În legătură: un codru de piine, o felie de brînză, patru ouă fierte, o sticlă de cidru și tutun de pipă.

Și bătrîna pornește iarăși, piși-piși, piși-piși, proptindu-și bătrînețele 'n cîrjă.

I-atit de puțintică la trup, atit de 'ncovrigată, mersul ei e atit de 'ncetinel și veștmintele atit de ponosite, de șterse că par'că făptura ei se perde, se 'nneacă în culoarea nelămurită a lucrurilor ne'n-suflețite.

Oamenii din sat îi zic *mère Laurent* și-î cinstesc bătrînețele căci multă durere-î în povestea vieții ei:

De peste Rin se revarsă furnicar de oștiri ridicate de puterea Prusacului și apele Rinului fug speriate rostogolind spre mare ecoul furtunos al trupelor ce trec cîntînd :

*Lieb Vaterland, magst ruhig sein,
Fest steht und treu die Wacht am Rhein!*

Și în acelaș timp de prin fundul munților și de pe 'ntinsul cîmpurilor curg voinicii Franții sub cutele steagului ce-a fluturat biruitor pe la Jena și pe la Austerlitz.

Iar din piepturile voinicilor ai căror părinți au răscolit lumea, clo-cotește 'n văzduhul sfîrșitului de vară marșul ne'trecut al lui Rouget de Lisle, *la Marseillaise*, marș făcut din tropot de șarge și din gîlgiit de sînge.

Flăcăul mamiu Laurent din Poses e printre ei.

...Șerpî de foc fulgeră 'n văzduh sutele de tunuri și 'n sborul lor năpraznic obuzele șueră 'ncrîncenat prin înălțimi, și trăsesc pămîntul ridicînd brazele cit casa.

Din cînd în cînd șrapnelele — balauri înflăcărați — se sparg pe sus cu un bufnet înfundat și ca dintr'un nor blestemat gloanțele și spăr-turile răpăe ca o grindină ce fierbe țarina cîmpului.

...Oștirile se apropie 'n bătaia puștilor, tunurile nu mai fulgeră pe dealuri; văzduhul însă fierbe de un biziit de gîndaci înfiorători, nevăzuți, ce-ți piue cînd și cînd pe la ureche.

Pe lîngă tine cad voinicii: unii mușcînd pămîntul, alții drepti ca niște plopî tăiați din rădăcină, alții de-a rostogolul, alții rămîinînd neclintîți, încremenîți, par'c'ar vroi să-și stringă o clipă gîndurile.

Și cine știe ce camarad îl dă jos din goană ca pe un buștean.

Subt sfircul țitei stîngi ghiemul de inimă se sbate să-ți rupă coastele și bătăile ei furioase nu-ți dau pas să ochești cum trebuie.

...Stringi încrîncenat țeava puștii înfierbîntată și înțepenesti strașnic baioneta strălucitoare, ascuțită, ucigătoare.

Și fără să știi cum, te-ai pomenit pierdut în huetul asurzitor al iureșului groaznic, stringînd în brațele 'ncordate arma ce-ți pare ușoară ca un fulg.

În fața ta a răsărit ca 'n basme un zid de piepturi omenești și tu care alergai spre aceste piepturi vrăsmășești, te minunezi acum cînd le vezi aevea în fața ta. Dar asta nu ține nici un sfert de clipă, căci vederea baionetelor dușmane îți ia ochii.

Repezi ca un scos din fire, luciul tăietor în primul piept ce-ți ține calea.

Trupul vrășmașului bolborosește sînge prin sfredelitura spăngii și 'n' icnitul căderii stropeste cu sînge pămîntul prin prejur.

Dar tu nu l'ai văzut de-a binelea—ți s'a părut însă că 'ntr'un pîept de om baioneta pătrunde ca 'ntr'un vraf de lut.

Îți flutură roșu pe supt ochi și te dogorăște 'n spate și furia măcelului îți fură mințile, și mirosul de praf de pușcă te amețește, iar sîngele ce picură din baionetă îți răstoarnă măruntaele.

Dar vîrtejul omenesc te-a furat, te-a învîrtit, te-a 'mpins, și cînd ieși mai bine seamă te vezi răslețit de ai tăi, înconjurat de furnicar de vrăjmași.

Ah! Atunci simți că două brațe nu ți's de-ajuns, atunci ai vrea să sdrobești cu pumnul pe cei de prin prejur și 'n cea mai sălbatică turbare fulgeri pe cei ce te trăsesc.

Intii simți o'mpunsătură de viespe în spata dreaptă și cînd vrei să ridici arma într'o ultimă fulgerătură brațul ți s'a făcut de plumb, arma-ți cade, pămîntul îți fuge de sub picioare, o duditură simți în moalele capului — vre-o lovitură de strat de pușcă — capul ți se face greu, un puvoi se lasă pe ochi, ți se 'ntunecă și....

Așa a perit Jean Laurent la Wörth în 6 August, 1870.

Al doilea fecior al mamei Laurent a murit în Africa.

S'a pomenit într'o bună dimineață cu livretul lui și cu o dicorație.

Un al treilea flăcău — Louis — al acestei bătrîne s'a 'necat în Sena....

Mă 'ntorc încetinel acasă pe malul Senei.

Se înserează și clopotele bisericilor din vale revarsă 'n liniștea cîmpului o înginare armonioasă de sunete prelungi, tremurătoare: *le carillon de l'Assomption*.

Mă gîndesc la *mère Laurent* și ascult această măestrită goană de sunete în care tremură fiorul misterios al credinții adînci ce-a legănat începuturile creștinătății.

MIRON ALDEA.

CATREN

Imi vine greu să 'ți zic «la revedere»,
«Rămii cu bine» n'ași putea să 'ți zic,
Dar vai. e mai amar cînd soarta 'mî cere
Să plec așa fără să 'ți spun nimic.

VETURIO.

ÎN NEMARGINIRE

— DIN H. IBSEN —

I

De-acuma traista la spinare
 Și flinta mea din cui desprinsă, —
 Inchisă-i lacra, vatra-i stinsă,
 Imping și grelele zăvoare.
 Trec pragul la bătrîna 'n casă
 Și, sărutîndu-i mîna, 'i spun:
 «Te las, măicuță, sănătoasă!
 Iar m'a cuprins dorul nebun
 Să urc la munte. Rămas-bun!»

Șerpuitoare sue-o cale
 Sus spre pădurea 'ntunecată.
 In jos, cît ochii pot să bată,
 Se pierd în neguri fiord și vale.
 La megieș cînd trec, e noapte,
 Și 'ncetînel cînd mă strecor
 Aud prin flori ca niște șoapte
 O rochie foșnind ușor,
 Și o umbră stă lingă stobor.

Veșmîntu-i alb atunci lucește
 Și «bună-sara» draga 'mî spune.
 Era frumoasă de minune
 Ca floarea care 'n munte crește.
 Zimbea privind pe sub pleoape —
 Stoborul doar ne despărtea,
 Dar cînd m'am dat de ea aproape
 Atuncea am văzut abea
 Din ochi scăpîndu-i o mărgea.

Cu brațul i-am cuprins mijlocul
 Tresaltă pîeptul de fecioară;
 Acuma-i albă ca de ceară,
 Acuma-i roșie ca focul.
 I-am juruit că'mî este dragă
 Și că bărbatul ei eu sînt
 Nu de-azi pe mîni, ci viața 'ntreagă,
 Ea sta cu ochii în pămînt,
 Și parcă nu'mî da crezămînt.

Și mă rugă așa de bună,
 Așa frumos, c'am stat cuminte
 Și-am prins a ride ca 'nainte,
 Dar inima'mi bătea nebună.
 Eū o rugai de nou, și iată
 Abia tăcuse risul ei,
 Mi s'a părut c'aud deodată
 Un hohot viu de Trolī și Zei,
 Sunind prelung din stei în stei.

Atunci șerpuitoarea cale
 Ne-a dus încet în spre pădure,
 În urma noastră negurī sure
 Acopereū și fiord și vale.
 Călcam pe margini de abisuri
 Purtați, se vede, de-un noroc,
 Așa eram pierduți în visuri,
 Și ce-a mai fost nu știu de loc,
 Dar fruntea mea era de foc.

Cu brațul am coprins-o iară,
 Ea pe genunchii mei se lasă,
 Atunci mi-a fost cu drept mireasă,
 Și 'n umbră Trolīi iar cîntară.
 Iar dac'aū ris ș'atuncea Zeii
 Nu știu, că mie nu'mi păsa —
 Dar știu atita că femeii
 Nespus de frică îi era
 Iar trupu'i gingaș tremura.

II

Privesc de sus și soarele răsare,
 Jos valea e de negurī încă plină.
 Ghețarii însă fulgeră 'n lumină.
 Un petic roș pierdut în depărtare
 Se rupe 'ncet din ceața dimineții:
 E casa mamei, mica noastră casă,
 Acolo unde mama mea, duioasă
 A sirguit luptind cu greul vieții.
 Acolo am crescut, și cine știe
 De-atuncea dacă sufletul meu, poate,
 De-apururi insetat de libertate
 Și-a mai lărgit a lui împărăție.

O umbră sprintenă în prag apare
 Și din oceagul de la casa mică,
 Un fir de fum albastru se ridică, —
 Se duce mama la ghilit, îmi pare.
 La casă sînt atîtea trebî mărunte!
 Da, mama-î umbra ce pe drum zorește.
 Lucrează, mamă, Domnul răsplătește
 Pe cei-ce știu nevoile să'nfrunte.
 Iar eū urcînd pe plaiurile acele
 Pe unde urme renii doar măi lasă,
 Vă voiū aduce de la ei acasă
 Blăni scumpe ție și miresei mele.

Ce n'aș da, ochii mei acum s'o vază!
 De sigur ea prin somn și-aduce-aminte,
 Visază, uită ce-a fost măi 'nainte,
 Visază, tu iubita mea, visază!
 Dar dacă nu visezi, și stai deșteaptă
 Gonește, dragă cri-ce amintire...
 Nu ți-am jurat eū oare să'ți fiū mire?
 Tu uită ca și mine, și așteaptă.
 Dar păn'atuncea lucrul ți-l împarte
 Fă'ți, zestrea, pune de răsboiū în casă
 Să'ți fie gata haina de mireasă —
 Că nici biserica nu e departe.

Ce dureroasă este despărțirea
 Cînd ai pe lume o fință scumpă!
 Dar cînd e scris de tine să se rumpă,
 Și măi cumplită crește-atunci iubirea.
 De-acum îmi pare că o nouă soartă
 Mă cheamă, și că tot ce-a fost se stînge.
 În mine nu măi fierbe-acelaș sînge
 Și viața mea de păn'acum e moartă.
 Căci prea era de tot șovăitoare
 Și se sbătea mereū, în neputință
 Să scape de păcat și de căință —
 De-aceea am călcat-o în picioare!

Iar sufletu 'mî de tot ce-a fost nemernic
 S'a deslegat și-a isbutit să scape
 Și sînt al meu de-acum, tot măi aproape
 De mine și de Cel-a-tot-puternic.
 O clipă 'mî măi arunc privirea roată
 Pe văi, pe fiorduri și păduri cărunte,

Apoi pornesc voios în sus, la munte
 Ca să mă pierd în lumea minunată
 De care numai renii au de știre.
 Adio dară maica mea duioasă!
 Adio dară, dulcea mea mireasă!
 M'avînt de-acuma în nemărginire!

III

A murgul în nouri de pară s'aprinde
 De-aî crede că arde întreg universul.
 Convoiul din urmă de neguri descinde,
 Pe rîpe ici colo 'și întîrzie mersul.
 Trudit îmi e ochiul și calc fără spor,
 Și sufletu'mi plin e de gânduri cernite,
 Dar iată în cale 'mi surid pe-un pripor
 Flori fără de seamăn, ca 'n singe stropite,
 De vîntul de seară plecate ușor.

Aici stînd o clipă, din florile acele
 Am rupt cea mai mîndră și la pălărie
 Am pus-o, tovarăș de cale să'mi fie;
 Apoi, subt o creangă, aprôape de ele,
 În noaptea senină să dorm m'am culcat.
 Dar gânduri mîhnite atuncea, veniră
 Ca babele care, Duminica 'n sat,
 Cînd ies de la slujbă, pe cale se 'nșiră:
 S'au strîns, se certară și iar m'au lăsat.

De-aș fi eū acuma măcar lingă tine!
 Tu floarea mea ruptă erî sară pe cale!
 Aș sta ca un cîne — și mult mi-ar fi bine —
 Culcat pe-o pulpană a rochiei tale.
 În ochii tăi limpezî pierdut aș căta
 Și demonul care mă duse 'n ispită,
 Atunci cînd văzut-am înfrîngerea ta,
 De-ar fi să apară acuma, iubită
 De dreapta 'mi urgie el n'ar mai scăpa.

Spre naltele ceruri aș vrea să 'mi iaū sborul
 Să cer în ghenuchi, drăgălașa mea floare,
 Să'ți scalde 'n eternă lumină de soare
 Viața ta 'ntreagă A-tot-știutorul!

Dar nu, căci prea mîndru mă simt și n'aș vrea,
 Nimica, o Doamne, să cer de la tine,
 Dar dacă poți face ceva pentru ea,
 Atuncea ascultă-mi dorința : mai bine
 Fă-î calea vieții spinoasă și grea !

Țisnească torente speriate din munte
 Pe unde va merge, primejdii să-î semeni
 Pe negre prăpăstii cînd trece pe punte,
 Să-î sîngere mersul de asprele cremeni,
 Cînd urcă pe rîpe mîncate de ploii ;
 Atunci eû în brațe luîndu'mi stăpîna
 La sînul meu strînsă, vom trece-amîndoi,
 Ș'asupra-î nu 'ntinde 'ndrăzneată Tu mîna
 O, Doamne, c'atuncea dăm piept amîndoi !

(Va urma)

Trad. de D. ANGHEL și St. O. IOSIF.

LENAU

— 1802-1850 —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Presa literară germea a serbat în luna lui August centenarul nașterii poetului Lenau. Poet cunoscut și la noi, cel puțin după numele lui atît de des amintit în legătură cu Eminescu, Lenau merită cite-va reflexiuni ocazionale și din partea noastră.

Numele lui complet este : Nicolaus Franz Niembsch von Strehlenau. S'a născut la 1802 (13 August) în satul unguresc Csabad, de lîngă Timișoara. Tată-său, ofițer în armata austriacă, bărbat ușuratec și cartofor, a dus o viață de desfrîu, care i-a pus repede sfîrșit. Micul Nichi, cum îl numeau pe Lenau în copilărie, a rămas sub îngrijirea mamei sale, o femeie sensibilă și visătoare și un fenomen de mamă, care mult a suferit din iubire și din pricina mizeriei.

Născut din acești părinți, trăsăturile principale în temperamentul și caracterul lui Lenau erau nestatornicia și sensibilitatea.

El studiază în scurtă vreme la diferite facultăți germane drepturile și agricultura, se apucă apoi de medicină, nu aprofundează însă nimic din toate aceste, ear la 1820 iese din școală fără nici o diplomă. În inima lui se deșteptă dorul de pribegire și luîndu-și de tovarășă credincioasă o vioară, din care cînta cu atîta măestrie, el pleacă în Alpi și de acolo peste ocean, în America, ca să-și hrănească fantazia. Din Alpi el csrie unui prleten următoarele rînduri caracteristice :

«Un moment ce-am petrecut la marginea unei prăpăstii, a fost cel mai fericit din viața mea. Ah, ce bucurie, să privești crunt în prăpastia cea înfiorătoare și să vezi moartea cum își întinde brațele să te cuprindă ' ce bucurie, să privești în fața naturii, grozav de sublime, până ce ea în-săși se înseninează, până ce așa zicînd se bucură și ea de spiritul ce nebirit al omului, până ce înfiorătorul se preface în frumos»...

Dragostea pentru antiteze și un spirit înclinat spre o metafisică vagă, ce se observă în șirurile citate, le întâlnim și în creațiunile lui Lenau.

Reîntors din călătorii, Lenau publică în 1832 întâiul său volum de poezii, primit cu căldură de publicul german și mai ales de scriitorii contemporani din Heidelberg și Stuttgart, grupați în jurul romanticilor Schwab, Kerner și Uhland, cu a căror direcție estetică se înrudea și el.

În cercul acestor poeți și fiind destul de productiv Lenau trăiește până la 1844, când se logodește cu frumoasa Marie Behrends din Francfort. «Peste întreaga mea viață a venit o pace binefăcătoare, de care nu mai credeam a avea parte pe pământ» — scrie el atunci către o prietenă a sa. Și totuși această pace nu i-a fost dat s'o guste de cât 18 zile, căci după acest interval poetul se îmbolnăvește și în curând înnebunește. La 24 August 1850 după un chin de 6 ani — moare în sanatoriul din Ober-Doebbling, lângă Viena, — soarte de care aș mai avut parte alți trei romantici germani, Lenz, Hoelderlin și Nietzsche.

* * *

Lenau este cel mai tipic reprezentant al pesimismului în literatura germană și unul dintre cei mai subtili lirici germani.

Esclamația lui: *Viața întreagă e tristă ca disperarea*, cuprinde toată filosofia lui de viață. În înțelesul acesta lumea-i o durere continuă, soarta omului e plînsul și dorința lui după o altă viață eterică, e cea mai înaltă fericire. În marginile acestor teorii — concepute sub influența lui Byron — sunt scrise toate versurile lui. Moarte și plîns pretutindeni în natură. Când se plimbă prin pădure îi se pare că duce de braț pe mireasa cea moartă: un ideal pierdut. Mireasa lui este chinul, iar bine-cuvântarea i-o dă nenorocirea. Amintirile le aseamănă cu niște hoști de codru cari îl surprind pe potecă. Pădurea e plină de visuri și peste virfuri trec melodii de moarte. În fața naturii îi vine să cadă în genunchi și să soarbă sărutarea morții. De altădată i se pare că crucile și morții din morminte îl salută cucernic...

Această melodie a morții, cântată când în acorduri mai blinde și mai duioase, când cu puterea cumplitei desnădejdi, nu mai încetează și a făcut pe un biograf al lui să-l compere cu o harpă o lui Eol, prin care trece furtuna cea rece a morții, producând acorduri miraculoase.

Principiul morții în literatura germană își atinge apogeul în poeziile lui Lenau. El este unul din acele naturi pesimiste, pe cari un tânăr estetician, Iacobowsky, răposat de curînd, le caracterizează foarte nimerit în chipul acesta :

«Sunt în majoritate niște naturi sdrobite, caractere complicate, oameni problematici, a căror voință e prea puțin dezvoltată, ale căror instincte estetice sunt prea fine pentru exigențele robuste ale zilei și ale istoriei contemporane. De pe culmi, ei cad amețiți în prăpastie și din prăpastie se avîntă la înălțime. Nicăieri nu aș pămînt real sub picioare și vecinic sunt în căutarea plăcerilor cerești. Sunt *glasuri, cari vorbesc din nouri, din prăpăstii, din atmosferă și din morminte*»...

Natural că pe lângă principiul peirii găsim în Lenau și toate celelalte elemente romantice: preamărirea trecutului, împoporarea naturii cu spirite, credința în vrăji și predilecția pentru simboluri, — iar în fragmentele sale dramatice «Faust» și «Don Juan» o bună parte de sensualism. Idei mari, luptă și energie întâlnim doar în «Albingensi». Și cu toate aceste versurile lui aș ajuns la un mare grad de popularitate, pentru

sinceritatea motivelor de inspirație, pentru forma lor cea simplă și pentru limba lor cea frumoasă și dulceagă.

* * *

Eminescu a fost și el influențat de aceste «visuri de opiu», de acești «copii ai suferinței.» Vecinica vinătoare după fericirea transcendentală o are comună cu școala germană. Pornind din idealismul sentimental al lui Schiller, pe care și l-a însușit încă în timpul când petrecea cu o trupă teatrală în Moldova, Eminescu a cunoscut mai târziu foarte bine poezia floarei albastre a romanticilor germani și între alții și pe Lenau.

Adevărat că d-l Gherea susține contrarul. D-sa crede «că Leanu n'a avut nici o influență asupra lui Eminescu; și că geniul lui Leanu e cu totul deosebit de al lui Eminescu...»

Mai plastic desminte afirmația d-lui Gherea însuș Eminescu, care a tradus poesia lui Leanu «Foaie veștedă,» arătând astfel interesul său deosebit pentru acest german. Din potrivă, o analiză amănunțită impune convingerea, că în întreaga literatură universală nu se găsesc poate două firi de-o înrudire mai intimă ca aceea dintre Lenau și Eminescu. La amîndoi pesimismul e de natură organică. Aū acelaș temperament, aceeaș lipsă de voință, acelaș dor de-o viață pribeagă.

Dar această înrudire nu scade nimic din valoarea lui Eminescu, pentru că el n'a fost un simplu imitator, nici n'a făcut contrabandă de idei și forme străine; ear dacă vom privi de-aproape partea estetică și fondul poeziilor lui Eminescu, superioritatea acestuia față de Lenau este indiscutabilă — un adevăr recunoscut de micrînd și de către un tînăr critic german, d. Georg Adam, bun cunoscător al literaturii noastre.

IL. CH.

CÎNTECE

I

Floare răsărită 'n umbră,
De 'nzadar te mai alinți,
Tu vei rămînea de-apururi
Ūn copil fără părinți.

Zorii unei vieți mai bune
Ți visezi de-alțiia ani,
Și nu știi că nu răsare
Soarele pentru orfanți...

II

Răsfățați de tinerețe
Și de dor nebun de viață,
Unde merg?.. Spre noapte tristă
Sau spre mîndră dimineață?

Cine știe?.. Azi e bine,
Mîine fie cum o vrea;
Visătorii nici odată
Nu gîndesc la vremea rea.

Z. BIRSAN.

ÎNȚIUL FIOR

Purtîndu-și mînele pe clape încearcă dorul să-și priceapă,
Ūn dor ce-avea de cînd stătuse alături mult de-un trandafir...
O! e atîta de frumoasă cînd peste umeri păru-i scapă
Și cînd ca îngerii la harpă, e așezată la clavir.

Pe geam suflarea înoptării, întrînd, miresme 'n casă uită...
Și ei pe clape ăi merge mîna din ce în ce mai lenevos,
Și printr'o grație șireată sucindu-și capul se tot uită
În apele unei oglinde care-o arată până jos.

Știa că 'n felul cum privește, așa's privirile cîntate,
C'asa cum umblă ea, se zice că umbletul e mlădios,
Că 'n chipul cum zîmbește gura-î, așa din minți ușor se scoate,
C'asa cum cade ea pe gînduri, așa îl faci pe om șfios.

De la clavir se scoală iute ca hotărîta la o faptă...
Și 'ncepe-apoi să se gătească la păr, pe față și la piept,
Neîndreptată de vre-un cuget către fereastră se îndreaptă
Și stînd, șfios privește 'n lună și înspre zări privește drept.

De ce vre-o zare nu se 'ndură vre-un tînar altei zări să treacă,
Și ea c'o vorbă să-l atragă și cu 'n-surîș să-l fie 'n loc,
Și coborîndu-se la dînsul într'o clipită să-și prefacă
Comoara dragostei din suflet într'o comoară de noroc.

Diu cînd în cînd închide ochii ca deschizîndu-i să-l găsească,
Ca un copac bătut de lună șezînd de farmecu-î bătut...
De și mereu desamăgită tot luptă să se amăgească
Și 'ncepe lipsa lui să-î pară un lucru de nepriceput.

Țirziu e-acum!... Nu vezi făptură unde să n'ai singurătate,
Și noaptea ș'ajunsese cîșul cînd nu mai dă nădejdi ori-cuî;
În mintea ei întîia oară răsar gîndiri de răutate...
— Și cerul nalt păcate face cu toată 'nțelepciunea lui!

EPIGRAMA

Spune Dinu, gînditor :
Un copil de voi avea
Și mă-sii de-o semăna
... Țăla ese orator!...

DE LA PETROȘIȚA.

BIBLIOGRAFIE

În editura «Minervei» a apărut zilele aceste *Opere complete de I. Creangă*, 1 vol. de 398 p., cuprinzînd, afară de scrierile popularului povestitor, o prefață și un indice întocmit de editorii volumului. Menționăm că din greșală fragmentul *Făt frumosul fiul epei*, publicat în *Convorbiri Lit.* (1898, p. 209—222) n'a fost reprodus în acest volum, o scăpare din vedere asupra căreia ne atrage atențiunea d-l Teodorescu-Kirileanu și care se va repara la prima ediție.

RĂSPUNSURI

D-lui D. I. B. Dorohoiu. — Astea «Populare»?... Dar ce rău v'a făcut bietul popor, ca să-l ponosiți până 'ntr'atita!

D-lui Dr. P. Giurgiu. — Nu.

D-lui I. M. Buzău. — Cu părere de rău vă comunicăm, că n'am găsit în ea «acel ceva atît de necesar unei poezii».

D-lui A. C. Caracul. — Numaî în versuri, în versuri albe și păstrîndu-se ritmul original, ar putea merge. Altfel ar fi, credem, o pierdere de vreme. Și nu vă sfătuim...

D-lui A. S. Loco. — Foarte drăguțe și îmbucurătoare începuturi. Vă îndemnăm să mergeți înainte. Nu vă grăbiți să publicați. Aveți, pentru asta, destulă vreme.

D-lui C. I. C. Loco. — Vă mulțumim. Versurile însă nu le putem publica.

D-lui Al. D. Iași. — Ce vreți să spuneți cu vorba asta «originală»? Că este a D-voastră? O fi, dar nu-î de-ajuns.

D-lui I. V. Slatina. — Simple jocuri de cuvinte, fără nici o idee înlăuntru și fără nici un haz. De-aici și pîn'la «literatură» mai e o bucată bună.

D-lui A. N. G. Bîvlad. — Nu se 'ncepe supărare. Nici d-voastră nu sînteți obligat să ne trimeteți poezii, nici noi să le publicăm. Prin urmare...

D-lui C. E. Brăila. — «Arta de a face versuri frumoase»?... S'așteptați să se facă singure.

D-lui S. N. Loco. — Încercați la altă revistă.

D-nei E. M. Ploești. — Rostiți fraza'n gînd și căutați a indica cititorului pauzele și intonările ei firești, veți avea astfel norma punctuației. Gramatica vă ajută puțin în privința aceasta. Semnele punctuației mai mult se simt, de cît se învață. Citiți cu luare aminte pe Caragiale, — e unul din cei mai severi stilisti ai noștri.

D-lui I. R. Galați. — Admirăm stăruința d-voastră și ne 'ntristăm de zădărnicia ei.

RED.